

(א) [לעיל יד. וש"נ],
 (ב) לקמן פ"א, א' [לעיל]
 (ג) [לעיל כח: וש"נ],
 (ד) [לעיל כח: וש"נ],
 (ה) [לעיל כח: וש"נ],
 (ו) [לעיל כח: וש"נ].

רבינו חננאל

הרי"א איתתא דעלא
 למיפא בהדיא בימא
 ברשות מריה דביתא, אבל
 ברחא דמרי ביתא ללישה
 חביל ומית וחייבה רבא
 לשלומי ברחא למרי
 ביתא. נימא פליג אדרב
 דאמי: היה לא של אמר רב
 ומשני התם לא אמר רב
 הכי אלא דשלא ברשות
 על ולא קביל עליה בעל
 פירות נטירותא דבהמתו
 דבעל הבית. אבל הכא,
 כיון דברשות עיילת קבילת
 עליה נטירותא דבהמתו
 דבעל הבית, ולא עוד אלא
 כיון דלמיפא בעיא
 צניעותא דהא בעיא לגלויי
 צניעותיה בלישה ובאפייה
 ומרי דביתא סלוקי סליק
 נפשיה הלכך עלה הרב
 ונטירותא, וכן הלכת, ודרב
 נמי איתת דהא רבא מברך
 טעמה ולא דחי לה.
 ובטחונה לא בעיא
 צניעותא ומרי דביתא לא
 סלוקי נפשיה מביתיה
 הילכך בטחונה פטורה.
 מתני: הכניס שורו לחצר
 בעל הבית וכולי, אמר
 רבא הכניס שורו לחצר
 בעל הבית שלא ברשות
 וחפר השור בה בהלוי
 בור, בעל השור חייב
 בניוקי החצר ובעל החצר
 חייב בנוקי בור. ואע"ג
 דאמר מר כי יכרה איש
 בור ולא שור בור, הכא
 כיון דהוה ליה לאיתויה
 עפר ולטמיה ולא עבר,
 כמאן דכרייה הוא אמרי
 ואמר רבה הכניס שורו
 לחצר חבירו שלא ברשות
 והוצק בו בעל הבית, חייב,
 וכל שכן אם עמד שור
 והזיקו. אבל אם הרביץ
 גללים ונטנפו כליו של
 בעל הבית, בין לרב בין
 לשמואל פטור, הדין
 להו בור, וסתם גללים
 אפקורי מפקר להו ולא
 מצינו בורן שחייב בו
 הכלים. ואמר רבה נכנס
 הוא לחצר חבירו שלא
 ברשות והזיק את בעל
 הבית או בעל הבית הוצק
 בו חייב, והזיק בעל הבית
 פטור. ולית לן למימר דרב
 פפא פליג עליה, אלא
 מפרש הוא ואמי דאי ידע
 ליה בעל הבית ואזקיה
 חייב, דאמי ליה נהי דאית
 לך רשותא לאפוקן לאזוקן
 לית לך רשותא, ואזור
 לטעמיה דאמי רבה כול.
 והני שמועתא דרבה
 היילכתא נינהו, לדית מאן
 דפליג עליה.

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא מח.

ב א ב מ"י פ"ג מה"ל
 נוקי ממון הלכה די
 סמג ע"ש פ"ג טו"ש ח"מ
 סימן ש"ג סעיף ג:
 בא ג מ"י ש"ס פ"ז הלכה
 ו ופ"י הלכה ז סמג
 ש"ס טו"ש ח"מ סימן ש"ג
 סעיף ג וסימן ט"ז סעיף ד:
 בב ד טו"ש ח"מ סימן
 טו"ש ח"מ סימן ש"ג
 סעיף ה:
 בג ה מ"י ש"ס סמג ש"ס
 טו"ש ח"מ סימן ש"ג
 סעיף ד:
 בד ו מ"י ש"ס פ"ז הלכה
 ו סמג ש"ס טו"ש ח"מ
 סימן ש"ג סעיף ב:
 בה ז מ"י ש"ס פ"ג הלכה
 ד סמג ש"ס טו"ש ח"מ
 סימן ט"ז סעיף ו:
 בו ה ט"ז מ"י פ"ז ש"ס
 הלכה ו ופ"א הלכה ז
 ופ"ו מהלכות חובל ומזיק
 הלכה ג סמג ש"ס וסימן ע'
 טו"ש ח"מ סימן ש"ג
 סעיף ד ופ"א וסימן
 ש"ג סעיף א וסימן ט"ז
 סעיף ו:

הבא ברשות קביל עליה נטירותא. אע"ג דלעיל אמר רבא
 דלדרכה משום דברשות הוא דמקבל צע"ה נטירותא טפי
 ואפי' חנק את עצמו אלמא הורע כמו של בעל הבית ברשות הכא
 היינו טעמא דממסקי משום דבעיא לניעותא שמגלה זרועותיה
 ונש"ה פריך עליה מהאשה שנכנסה
 לטמון ולא רצה להקשות מכל הכך
 דמתנימין קדירות ופירות ושור
 דמאשה ניחא ליה למפוך דס"ד
 דאשה ממסקי מרוותא נפשיהו
 טפי משום יחוד:

אע"ג דאמר מר איש בור ור"א
 שור בור. כלומר ומתוך
 כך היה לנו לפטור בעל החצר ור"ת
 כ"ש דאי לא ממעטינן שור שהיה
 ראוי לפטור בעל החצר דהוה ליה
 למינמי חיובא אצבע השור וי"ל
 דה"ק אע"ג דלדמר מר איש בור ולא
 שור בור והיה (ט) ראוי לפטור כל אדם
 צבור שגרה שור כלומר ומתוך כך
 היה לנו לפטור בעל החצר דה"ל
 למידרש מפסקו זה שלא יתחייב שום
 אדם צבור שגרה שור זה אין סברא
 לדרוש כך אלא כיון דעליה למלויה
 כמאן דכרייה דמי ונראה דלפ"י א"ס
 חפרו אדם דבר חיובא הוא חייב
 בעל החצר בנוקי בור ועליה דדייה
 למלויה והופטר משגל בנוקי החצר
 וז"ע: **איש** בור ור"א שור בור.
 ור"ת והא לעיל (דף כג.) פטרינן
 בעל הגמל כשלא סכסכה למ"ד אשו
 משום ממנו אע"ג דלא כתיב איש
 אש ולא שור אש וי"ל דהתם נמי
 כתיב שלם שלם המזעיר את
 הצעירה דמשמע דוקא כשמזעיר
 עצמו הוא משלם:

ושינפו כליו. פ"ה דוקא כליו
 אצל הוא עצמו [הזקן]
 חייב בעל השור ולא פטרינן ליה
 משום איש בור ולא שור בור דכל
 מידי דהוה דליה צעטת נפילה כגון
 צגללים וכן נפלה גמלו ולא העמידה
 דמחייבת ליה משום בור אע"ג
 דאיחזי לא כרייה אלא הגמל כרהו
 כיון דצעטת כרייה דדייה הוא ועליה
 רמי לסלוקיה ולא סלקיה כמאן דכרייה
 דמי אף על גב דמפקיר להו צמר
 שעתא ולא דמי לשורו שחפר בור
 צרה"ר דחפירה לאו דדייה הוא ודליל
 הקשור צרגל התרנגול מאליו דליל
 לאו דדייה הוא עב"ל משמע מתוך
 פ"ה למאי דמסקין סתם גללים
 אפקורי מפקר להו דלא פטרינן אלא
 כליו דוקא אצל הוא עצמו חייב
 ולר"י נראה דודאי מעיקרא דס"ד
 דלא אפקריה לא פטור אלא כליו
 אצל לפי המסקנה דלדמר דמפקר
 להו אפי' הוא עצמו פטור מידי דהוה
 אמפקיר נוקי לאחר נפילה אונס
 ונפילת גמלו מוקמינן דלמקל ולמקלא
 ציה גמליה או דרך שרעתא דנהרא
 דהוי פושע אצל הכא דלא פשע אע"פ
 שניהם

הוא שן צחצר הניוק. דכיון דהיבז ליה בעל חצר רשותא לעילוי
 דוכתא אקני ליה בגוה והוא ליה חצר הניוק וחצר השותפין דפטור
 בה על השן ועל הרגלי ה"מ משומך לחצרה דחצר של שניהם אצל
 שור מעלמא דעל ואזיק לחד מינייהו ובער צעדה אחר [שמות כג] קרינן
 ציה: **צראוס הרביס**. לאו דוקא
 כלומר לאו צעדה אחר דניוק קרינא
 ציה: **מאי צראוס ומאי שלא ברשות**.
 צקן אין חילוק בין חצר הניוק לרה"ר
 אי אמרת בשלמא פטור ומייב בעל
 החצר היינו דשלא ברשות פטור דאין
 עליו לשמרו: ולא משלמא אלא הני
 נוק. והאי פטור ממזק שלם קאמר
 וצראוס חייב נ"ש: **צראוס**. עו:
חביל נתחמס: הכא צראוס קביל
עליה נטירותא. דזהממו. וטעמא
 דרצא לאו משום דקסבר דמאן דעל
 ברשות קביל עליה נטירותא דבהמות
 בעל חצר דהא איחזי הוא דשני לעיל'
 כולא דבנן היא ואזיק דבעל קדירות
 כי על ברשות לא קביל עליו נטירותא
 והכא דמפרש טעמא לקמיה דלמיפא
 בעיא צניעותא ואסתלקו מרוותא דחצר
 וגמלא דלאתציה מהאשה שנכנסה
 לטמון משום דלא אסיק למילתיה
 הוא: **למיפא בעיא צניעותא**. שמגלה
 זרועותיה: **וצעל חצר חייב בנוקי**
הבור. א"ס הפקיר שורו ואף על גב
 דכתיב כי יכרה איש בור ולא [בין]
 יכרה שור בור ה"מ צבור צרה"ר דלאו
 עליה דידיה רמייה למלויה: **הכא כיון**
דאיס ליה למלויה. מקמי דליפקריה
 דהא צור דדייה הוא וכי אפקר צמר
 הכי נותן תקלה צרה"ר: **הזקן צו**.
שנתקל צו: רבץ פטור. קס"ד השתא
 רבץ ושיצר כלים א"ו נתקל צו צע"ה
 לאחר שרביץ: **ונטנפו כליו**. לאחר
 מיכן. דוקא כליו אצל הוא עצמו חזק
 חייב בעל השור ולא פטרינן ליה
 משום איש בור ולא שור בור דכל
 מידי דהוה דדייה צעטת נפילה כגון
 גללים וכגון שנפלה גמלו ולא העמידה
 מחייבין ליה משום בור ואע"ג דאיחזי
 לא כרייה אלא הגמל כרהו כיון דצעטת
 נפילה דדייה הוא ועליה לסלוקיה כמו
 דכרייה איחזי דמי ואף על גב דמפקר
 ליה צמר שעתא ולא דמי לשורו
 שחפר בור צראוס הרביס דחפירה
 לאו דדייה היא ולדליל הנקשר
 צרגל התרנגול מאליו דליל לאו
 דדייה הוא: והזיק. קרי צין
 מתכוין צין שאין מתכוין ומיהו צידים
 הזיקו: **הזקן**. שזה היה עומד
 צמקומו וצא בעל הבית ונתקל צו:
 שניהם

איכא למימר (ט) אמרי סתם (ג) גללים אפקורי מפקיר להו ואמר רבא הנכנס
 לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית הוצק בו
 חייב הזיקו בעל הבית פטור א"ר פפא לא אמרן אלא דלא ידע ביה אבל
 הוה ידע ביה הזיקו בעל הבית חייב מ"מ משום דאמר ליה נהי דאית לך רשותא
 לאפוקי ואזוקי לית לך רשותא ואזור לטעמיה דאמי רבה כול.
 והני שמועתא דרבה היילכתא נינהו, לדית מאן דפליג עליה.

הגהות הב"ח

(א) ב"י אמרי סתם גללים.
 כ"ב ע"י מ"ש מזה צדימ'
 דף ס"ט ע"ב: (ב) תוס'
 ד"ה אע"ג דלדמר וכו'
 והיה דומה לפטור כל
 אדם צבור:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אע"ג וכו'
 דאפילו אם חפר. עין
 לעיל דף כ"ט ע"א תוס'
 ד"ה פליגי ולקמן דף מט
 ע"ב תוספות ד"ה צרה"ר:

מוסף רש"י

משונה קרן בחצר
 הניוק. קרן תמה וכל
 מולכותיה קרי משונה
 האילו ושינוי את וסמג, שלא
 היו דרכן לכך (לעיל ד"ה).

שחם לא היה מפקיר היה חייב לסלק מ"מ השתא דהפקירה פטור ופ"ה נראה יומר שאין נראה שחזר ממנה שלא פטר אלא כליו
 וחשיב האי מפקיר נוקי לאחר נפילת פשיעה שפושע הוא שמכניס שורו שלא ברשות שדרכו להרביץ גללים:
הזיקין כ"ה פטור. ור"ת מתנימין היא צפרק המניח (לעיל דף נ: וש"נ) גבי מצבקה דחייב כשמצבקה צרה"י והזיק צרה"י אחר אצל הזיק צלמותו
 שזת המיד פטור וי"ל דהוה סלקא דעמן התם משום דליכא מרי ספקי שמא לא תהא כקעת נמות וגם לא יצא שום אדם שם ויחזק:
 שניהם